

ster og herregårdsarbejdere, fortælles der.

Og ind imellem om mere eller mindre anonyme medborgere fra de nødlidendes klasse, karakteriseret ved tilnavne, f. eks. Bovse-Drejes og Jens Røv, begge naturligvis uden bund i bukserne. Men Tus-Hans får det sidste ord. Han hængte sig i gedens tøjr, men det blev opdaget i tide, og han reddede livet. Men hvilket liv. Da præsten foreholdt Tus-Hans, at han nær havde begået en dødssynd, svarede han: »Ja, det kan præsten sagtens sige, der har, men jeg har ikke krumme, jeg har ikke skorpe«.

Ib Gejl

Mads Sig Steffensen: Mit liv og virke. Fra Husmandssted til Christiansborg. (Christensens Forlag, Struer, 1970). 130 s.

Mads Sig Steffensen – husmand fra Naur ved Holstebro – var kendt i offentligheden som formand for Retsforbundet i otte år i 1940'erne og 50'erne. Han døde pludselig i april 1969, en lille måned før sin 70 års fødselsdag. I indledningen til hans efterladte erindringer skriver direktør Knud Tholstrup, at man kan lære meget af dem, fordi de giver en indgående forklaring på en løsning af en lang række samfundsmæssige problemer, og at de kan være nyttige for dem, der vil studere den historiske udvikling i landbrug og andelsforeninger. Det er vel så som så. Meget nyt bringes ikke. Samfundsproblemerne indskrænker sig i hovedsagen til præsentationer af Retsforbundets ideer – endog ind imellem belagt med tal. Og detaljerne fra husmandsorganisationerne har nok kun interesse som bidrag til en helhed, hvoraf de endnu kun er et lille led. I småglimt aner man, at

Mads Sig Steffensen holder noget tilbage, hvad der selvfølgelig for historiens skyld er ærgerligt, men ellers kun et yderligere træk til billedet af en jævn og retlinet mand. Det er således karakteristisk, at hans partis indre forhold og dets koryfæer praktisk talt kun nævnes, og selv om der er et par sider om regeringsdannelsen i 1957, går han heller ikke her i dybden. Selv om Mads Sig Steffensen nåede at komme i både Lands- og Folketing (1951–53 i denne rækkefølge), kom hans politiske hovedindsats til at ligge i de talrige kommissioner og råd, af hvilke han blev medlem. Svært må det have været mange gange, når særstandpunkter skulle tages, og mindretalsbetænkninger udformes – for partiets ideer egnede sig kun sjældent til kompromisser – svært selv om Steffensen hævder, at en retsstatsmand aldrig må tabe modet eller anse et arbejde for at have været forgæves.

Det mest værdifulde i erindringerne forekommer at være nogle smukke skildringer af barndommen ved Nissum Fjord og af ungdommen, hvoraf en del blev tilbragt som karl på Nørre Vosborg. I Naur var Steffensen i 20'erne og 30'erne hønseripioner på landsplan, og han beretter levende om, hvad disse nymodens eksperimenter kostede. God er også en glad-interesseret fortælling om en rejse til børn og familie i USA og Canada i begyndelsen af 1960'erne. Det sidste sted så Steffensen nogle af sit partis ideer sat i værk. Det glædede ham og gav ham mod til ikke at opgive kampen.

Finn H. Lauridsen

Viggo Kampmann: Mit forhenværende liv – i glimt. (Fremad, 1971). 112 s.